

УДК 316.2
КОНФЛІКТОГЕННИЙ ТА РИЗИКОГЕННИЙ ХАРАКТЕР
РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Резніков В.П.

Заслужений журналіст України

Українська суспільно-політична думка, якщо її носії здатні до адекватної реакції на турбулентність у світовому просторі, нині стикається з викликами, які вимагають щонайменше розпочати дискусію щодо якщо не докорінного, то багато в чому нового системного підходу до позиціонування держави в координатах передусім міжнародних економічних відносин.

Звернемося до кількох подій, що уже зробили сьогоднішній світ іншим, ніж зовсім недавно. Brexit став доконаним фактом як з точки зору непохитності демократичних процедур у розвиненому суспільстві, так і з точки зору домінанти національних інтересів над прописаними у міждержавних угодах положеннями щодо слідування загальним устремлінням. Далі - вихід Сполучених Штатів Америки з Транстихоокеанського торгового партнерства, а перед цим — велика пауза у перемовинах щодо Трансатлантичного торгового та інвестиційного партнерства. Крім того, 9 березня 2018 р. президент США підписав указ про введення імпортного мита на сталь і алюміній, згідно з яким завезена сталь на чверть втрачає конкурентоспроможність на американському ринку, а алюміній - на 10%. Цікавою є аргументація: глава американської держави вважає такий крок захистом національних інтересів, мито сприятиме створенню нових робочих місць і загальному оздоровленню економіки. Варто відзначити, що у США сьогодні уже діють 169 антидемпінгових правил щодо сталі, зокрема, 29 - проти Китаю [5].

Євросоюз в особі голови Єврокомісії заявляє про готовність до заходів у відповідь, а голова німецького Економічного об'єднання виробників сталі звинувачує США у нехтуванні правилами Світової організації торгівлі. США ж в особі президента негайно реагує і обіцяє ввести мито на ввезення в країну європейських автомобілів. Якщо до наведених фактів ставитися лише як до перманентного економічного протистояння або тимчасового ускладнення у зв'язку з суб'єктивними особистими якостями американського лідера, це буде схоже на реалізацію прислів'я про голову і пісок.

У запропонованих до обговорення питаннях є позиція щодо конфліктогенного та ризикогенного характеру розвитку українського суспільства в умовах глобалізації та європейської інтеграції. Нещодавнє повідомлення Національного банку України щодо стану товарообігу між Україною та Росією — яскравий приклад такого характеру. Згідно даних видно, що з січня по листопад 2017 року товарообіг зріс на 28,6%, при цьому імпорт російських товарів зріс на 38,6%, а експорт українських товарів - на 11,9% (в абсолютних цифрах різниця у 2 рази не на нашу користь) [2]. В абсолютних цифрах не на нашу користь і співвідношення експорту-імпорту між Україною і Євросоюзом. Це не наводить на думку, це - волає про необхідність реалізму в головах людей, котрі в силу різних історичних причин та закономірностей постали на чолі країни з метою подолати кількасотлітній період бездержавності. Десяткам мільйонів можна пробачити домінанту емоційності над раціональним мотивом прийняття доленосних стратегічних рішень. Тільки не провідникам.

А ось раціо має базуватися на чинниках конвергентних процесів у глобальній економіці. Дослідженнями доведено, що світова система справді формується з центру та периферійних компонентів. У цьому зв'язку не суб'єктивні особисті якості американського лідера відіграють вирішальну роль у прийнятті рішень, які він останнім часом прийняв. Річ у тому, що економічні, фінансові питання формують відповідний набір

політико-оборонних - через дипломатичні - заходів з метою забезпечення зростаючих потреб, з одного боку, в утриманні та нарощуванні власної міці, а, з іншого, - в узалежненні тих, що вирішили розвиватися.

Для дослідників міжнародних економічних відносин не є відкриттям, що консервування нерівності доведено практикою невідповідності декларацій програмних документів міжнародних фінансових організацій щодо конвергенції доходів на душу населення реальній політиці. Єдиний виняток стосується Японії, що у минулому столітті досягла зростання, адекватного розвиненим країнам періоду 1950-1973 років. Можна навести приклад інших частковостей, але вони підтвердять загальний висновок щодо стабільності в ієрархії світової економіки. Українські рішення у цьому аспекті упродовж останніх більш як двох десятиліть характеризувалися або як "голову у пісок", або як "якось буде". Наступний світоглядний крок має узгоджуватися з розумінням того, що зростання не є сталим потоком і має чимало дискретних елементів. А тому структурні трансформації мають колосальну ціну, яку не може забезпечити внутрішня потуга, з одного боку, а залучення інвестицій та, відповідно, інновацій спричиняє загострення у ланцюзі "створення-руйнація", з іншого.

Стратегічне рішення щодо відкритості економіки, яка передбачає залучення міжнародного капіталу, а також робочої сили, в українських реаліях перетворилося на зворотній процес. Як свідчить повідомлення Національного банку від 1 лютого 2018 року, за підсумками 2017 року найбільше українців виїжджали на заробітки до Польщі, Росії, Італії і Чехії. А за даними Eurostat, 87% дозволів на проживання, які українці отримали в Євросоюзі у 2016 році, їм надала Польща. Eurostat подає ще й такі дані: на початок 2016 року у Великобританії нараховувалося 931,7 тис. громадян Польщі, у Німеччині - 703,8 тис., в Ірландії - 124,6 тис., у Голандії - 110,9 тис., у Норвегії - 99,5 тис. тощо [1]. І якщо Польща при цьому демонструє економічне зростання, то значною мірою за рахунок українських заробітчан.

Довгострокове зростання, як свідчить теорія, а також практика, залежить від траєкторії економіки. Економічна політика, заснована на досвіді виробництва, може створювати порівняльні переваги. Історичний висновок, не засвоєний Україною, свідчить, що успішне зростання експорту в країнах, що розвиваються, було похідним від політики імпортозаміщення.

Суперечлива економічна політика продукувала і продовжує нарощувати негативні наслідки у площині макроекономіки та структурного реформування. Як з'ясувалося, різні форми макроекономічної нестабільності - не корельовані, одна із форм сталості може забезпечуватися за рахунок нестабільності іншої. А тому макроекономічна нестабільність стоїть на заваді зростанню в будь-якій формі. Прикметним є рядок згадуваного повідомлення НБУ 1 лютого 2018 року щодо того, що у 2018 році, попри посилення з боку банку жорсткості монетарної політики, інфляція залишається високою. Далі перелічуються фундаментальні інфляційні чинники тиску, що, по суті, є виразом державної політиці, яка породжує такі дисбаланси [3]. У контексті ж структурних реформ упевненість у взаємодії лібералізації та економічного зростання спричинила втрату цілих галузей. Повністю зігноровано доконаний стилізований факт, згідно з яким не можна застосовувати одне правило до всіх країн у певний проміжок часу або до однієї країни у різні проміжки часу. Це свідчить, що прийняті політичні рішення, як мінімум, не базувалися, з одного боку, на новітніх дослідженнях, а, з іншого, - передбачали будь-що, але тільки не стратегію національного самодостатнього економічного розвитку.

У цьому зв'язку події, екстрапольовані на українську практику економічного господарювання світові тенденції господарювання, є наочною демонстрацією надважливості пріоритету, попри глобалізовану, а фактично, незалежну світобудову, національних інтересів як єдиного способу посісти гідне місце у постійно конкуруючому середовищі.

Список використаної літератури:

1. Official website Eurostat [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ec.europa.eu/eurostat>
2. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: bank.gov.ua
4. Інтернет портал “РІА Новини України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rian.com.ua/analytics/20170118/1020612119.html>
5. Protectionism in the 21st Century [Electronic resource]. – 2009. – Mode of access: https://www.kommers.se/Documents/dokumentarkiv/publikationer/2016/Protectionism%20in%20the%2021st%20Century_webb.pdf
6. Резнікова Н.В. Економічні виклики незалежності: конфлікт інтересів в умовах глобальної взаємодії / Н.В. Резнікова // Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. — 2013. — №1. — С. 181—187.
7. Резнікова Н.В. Феноменологія незалежності в умовах економічної глобалізації / Н.В. Резнікова // Міжнародна економічна політика. — 2016. — № 1. — С. 52—73.